

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 176/2010-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. marca 2012 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ivetty Macejkovej a sudcu Sergeja Kohuta prerokoval prijatú sťažnosť Ing. J. M., K., zastúpeného advokátkou JUDr. J. M., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na súkromie podľa čl. 22 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd vydaním príkazu na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky z 13. decembra 2007 bývalým Špeciálnym súdom Pezinok–pracovisko Banská Bystrica, t. č. Špecializovaný trestný súd Pezinok, v konaní vedenom pod sp. zn. BB-ŠS-V-165-01/07-Ntt-595 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosti Ing. J. M. **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. II. ÚS 176/2010-9 z 8. apríla 2010 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť Ing. J. M. (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia základného práva na súkromie

podľa čl. 22 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) vydaním príkazu na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky z 13. decembra 2007 (ďalej len „príkaz na odpočúvanie“, resp. „príkaz z 13. decembra 2007“) bývalým Špeciálnym súdom Pezinok–pracovisko Banská Bystrica, t. č. Špecializovaný trestný súd Pezinok (ďalej len „špecializovaný trestný súd“), v konaní vedenom pod sp. zn. BB-ŠS-V-165-01/07-Ntt-595.

2. Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval ústavný súd predmetnú vec na neverejnom zasadnutí, keďže tak sťažovateľ oznámením z 9. februára 2012, ako aj špecializovaný trestný súd vo vyjadrení z 11. mája 2010 vyslovili súhlas s tým, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Ústavný súd vychádzal pritom z listinných dôkazov a vyjadrení účastníkov konania nachádzajúcich sa v spise.

3. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti doručenej ústavnému súdu 14. decembra 2009 uviedol, že 29. septembra 2008 bol vypočutý ako svedok vyšetrovateľom mjr. Ing. R. na odbore boja proti korupcii Východ – Úradu boja proti korupcii – Prezídia Policajného zboru v K. Svedecký výsluch sa týkal trestnej veci vedenej proti obvineným J. M. a spol. pre prečin podplácania podľa § 333 ods. 1 a 2 písm. b), zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1 a 2 a zločin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. c) Trestného zákona pod sp. zn. ČVS: PPZ-123/BPK-V-2007 (ďalej len „trestná vec proti obvineným J. M. a spol.“).

V rámci uvedeného výsluchu sa od vyšetrovateľa dozvedel, že značný počet jeho telefonických hovorov (bez ohľadu na to, či bol volaný alebo volajúci) bolo odpočúvaných. Niektoré odpočúvané a na zvukový záznam zachytené rozhovory mu vyšetrovateľ aj prehral, pričom požadoval od sťažovateľa určité vysvetlenia v súvislosti s obsahom týchto odpočúvaných telefonických hovorov.

Sťažovateľ uviedol, že „*neformálnymi cestami*“ zistil, že v uvedenej trestnej veci bolo príkazom na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky bývalého

Špeciálneho súdu Pezinok–pracovisko Banská Bystrica č. k. BB-ŠS-V-165-01/07-Ntt-595 z 13. decembra 2007 povolené odpočúvanie účastníckej telefónnej stanice č... patriacej J. M.

Práve na základe tohto príkazu došlo k odpočutiu celého radu telefonických hovorov medzi sťažovateľom ako svedkom a J. M. ako obvineným. Uvedený príkaz mal byť vydaný v zmysle § 115 a nasl. Trestného poriadku, teda po začatí trestného stíhania. V trestnej veci proti obvineným J. M. a spol. bola 29. apríla 2009 podaná obžaloba (v súčasnosti je vedená pred špecializovaným trestným súdom pod sp. zn. PK–2 T 18/09, pozn.).

Podľa názoru sťažovateľa ochrana tajomstva správ podávaných telefónom je súčasťou širšej kategórie, ktorou je ochrana súkromia. Ochrana súkromia je zakotvená vo viacerých ustanoveniach ústavy vrátane čl. 22. Ochrana práva na súkromie je v dohovore sústredená v čl. 8. Základné práva obsiahnuté v ústave sa vykladajú v intenciách dohovoru. Zásahy do práva na súkromie sa v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vykladajú v určitej logickej nadväznosti. Predovšetkým sa skúma, či daný skutkový stav možno považovať za súčasť práva na súkromie. Po kladnej odpovedi na túto otázku sa skúma, či zásah bol legálny. V ďalšom sa potom skúma, či zásah sledoval legitímny cieľ, a napokon, či bol proporcionálny. Nemôžu byť nijaké pochybnosti o tom, že odpočúvanie telefonických hovorov je zásahom do práva na súkromie tak podľa čl. 22 ústavy, kde je to výslovne uvedené, ako aj podľa čl. 8 dohovoru. Pritom nejde o zásah do práva na súkromie iba u držiteľa odpočúvanej telefónnej linky, ale táto ochrana patrí aj osobám, ktoré sú z tejto linky volané, resp. ktoré na túto linku volajú. Legalita zásahu do práva na súkromie znamená, že štát môže do tohto práva zasiahnuť iba na základe zákona, pričom tento zákon musí mať aj určitú kvalitu. Príkaz na odpočúvanie predstavujúci zásah do práva na súkromie musí byť náležitým spôsobom odôvodnený s poukazom na konkrétne skutočnosti odôvodňujúce zásah. Nepostačuje teda iba odkaz na právnu úpravu (I. ÚS 274/05).

Sťažovateľ ďalej zdôraznil, že kvalitu odôvodnenia príkazu z 13. decembra 2007 nevedel posúdiť, keďže tento príkaz nikdy nevidel a nemal možnosť prečítať.

Podľa presvedčenia sťažovateľa ustanovenia § 115 a § 116 Trestného poriadku upravujúce odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky v rámci trestného konania nezodpovedajú vo všetkom judikatúre ESLP. Nemajú teda požadovanú kvalitu.

V prípade svedkov v trestnom konaní, ktorí nemajú vzhľadom na ustanovenie § 69 Trestného poriadku právo nahliadnuť do trestného spisu, nie je zaručené, že sa o odpočúvaní vôbec dozvedia, a nie je preto ani zaručené ich právo žiadať o preskúmanie oprávnenosti zásahu do základného práva.

Keďže v rámci trestného konania bol sťažovateľ svedkom, ktorý nemá právo nahliadnuť do trestného spisu, bolo iba vecou náhody, či na základe vyhodnotenia odpočutých telefonických rozhovorov bude alebo nebude vyšetrovateľom ako svedok vypočutý a či bude alebo nebude vyšetrovateľom informovaný o tom, že sa jeho telefonické hovory odpočúvali. Rozhodne nešlo zo strany vyšetrovateľa o realizáciu zákonnej povinnosti dodatočne ho informovať o odpočúvaní telefonických rozhovorov, keďže takáto zákonná povinnosť neexistuje. Vyšetrovateľ v rámci výsluchu ani neposkytol nevyhnutné údaje potrebné na to, aby mohol uplatniť svoje právo na preskúmanie oprávnenosti zásahu do jeho práva na súkromie. Neposkytol mu ani poučenie o možnosti (práve) o preskúmanie požiadať.

Vzhľadom na to, že citovaná úprava odpočúvania telefonických rozhovorov nezodpovedá garanciam čl. 22 ústavy a čl. 8 dohovoru, nie je ani možné považovať vykonané zásahy do jeho práva na súkromie za súladné s ústavou, resp. dohovorom. Je to tak tým viac, že nie sú vytvorené ani len základné inštitucionálne podmienky na to, aby sa odpočúvaná osoba (ktorá nie je stranou v trestnom konaní) mohla o zásahu dozvedieť, mala právo, a to právny titul zásahu (príkaz na odpočúvanie) si prečítať a oboznámiť sa s jeho odôvodnením. Nie je zabezpečené ani príslušné poučenie pre takúto osobu o jej právach v súvislosti s vykonaním zásahu.

Sťažovateľ sa o zásahu do svojich práv dozvedel ešte v rámci svedeckého výsluchu konaného 29. septembra 2008, avšak rozhodujúce skutočnosti potrebné na to, aby požiadal o preskúmanie oprávnenosti zásahu, sa dozvedel len v priebehu týždňa, keď podal ústavnú sťažnosť, preto túto považuje za podanú v zákonnej dvojmesačnej lehote.

4. Z uvedených podstatných dôvodov sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho ústavnej sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„Bývalý Špeciálny súd Pezinok - pracovisko Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. BB-ŠS-V-165-01/07-Ntt-595 vydaním Príkazu na odpočúvanie a záznam

telekomunikačnej prevádzky z 13. 12. 2007 porušil základné právo Ing. J. M. na súkromie podľa čl. 22 ods. 1 a 2 Ústavy ako aj jeho právo na súkromie podľa čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru.

Príkaz na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky bývalého Špeciálneho súdu Pezinok - pracovisko Banská Bystrica sp. zn. BB-ŠS-V-165-01/07-Ntt-595 z 13. 12. 2007 sa zrušuje .

Ing. J. M. sa priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 10.000,- €, ktoré je Špecializovaný trestný súd Pezinok povinný zaplatiť mu do 2 mesiacov od právoplatnosti nálezu.

Špecializovaný trestný súd Pezinok je povinný nahradiť Ing. J. M. na účet jeho právnej zástupkyne trovy právneho zastúpenia do 1 mesiaca od právoplatnosti nálezu.“

II.

5. Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností a najmä na vec sa vzťahujúceho spisového materiálu doručeného po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie 12. januára 2012 ústavný súd zistil, že sťažovateľ bol v trestnej veci proti obvineným J. M. a spol. vypočutý ako svedok už v prípravnom konaní.

6. V zápisnici o výsluchu sťažovateľa spísanej odborom boja proti korupcii Východ – Úradu boja proti korupcii – Prezídia Policajného zboru v K. 29. septembra 2008 (ďalej len „zápisnica“), doručenej ústavnému súdu 12. januára 2012, je uvedené, že sťažovateľ bol poučený o tom, v akej veci bude ako svedok vypovedať (strana 1 zápisnice), a o ďalších právach svedka (strana 2 zápisnice).

V ďalšom bol sťažovateľ vyšetrovateľom oboznámený s tým, že na základe príkazu súdu boli zaznamenané viaceré telefonické hovory medzi odpočúvanou telefónnou stanicou číslo... evidovanou na meno obvineného J. M. a telefónnou stanicou číslo... evidovanou na spoločnosť N., a. s., ktorú (podľa vlastného vyjadrenia) používal sťažovateľ.

Zároveň boli sťažovateľovi jednotlivo prehrané zvukové záznamy týchto odpočutých hovorov a na čítanie mu boli predložené ich prepisy (strana 4 až 7 zápisnice), ku ktorým bol sťažovateľ ako svedok vypočutý.

V závere výsluchu sťažovateľ po prečítaní zápisnice vyhlásil, „že jej obsah súhlasí s jeho výpoveďou a preto nežiada jej opravu ani doplnenie“ (strana 8 zápisnice).

7. Z jednotlivých prepisov (v počte 21) odpočutých telefonických hovorov poskytnutých samotným sťažovateľom a tvoriacich prílohu sťažnosti je zrejmé, že v období od 6. februára 2008 do 25. marca 2008 boli zaznamenané telefonické hovory medzi odpočúvanou telefónnou stanicou obvineného J. M. a telefónnou stanicou, ktorú používal sťažovateľ. Uvedené prepisy tvoria prílohu k spisu č. KRP-1330-13/2007-UJK-K-OEK a č. PPZ-287/ZPČ-V-ITP a boli použité pri výsluchu sťažovateľa 29. septembra 2008.

III.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal(...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

9. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na súkromie podľa čl. 22 ods. 1 a 2 ústavy a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru vydaním príkazu na odpočúvanie z 13. decembra 2007 špecializovaným trestným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. BB-ŠS-V-165-01/07-Ntt-595.

10. Podľa čl. 22 ods. 1 ústavy listové tajomstvo, tajomstvo dopravovaných správ a iných písomností a ochrana osobných údajov sa zaručujú.

Podľa čl. 22 ods. 2 ústavy nikto nesmie porušiť listové tajomstvo ani tajomstvo iných písomností a záznamov, či už uchovávaných v súkromí, alebo zasielaných poštou, alebo iným spôsobom; výnimkou sú prípady, ktoré ustanoví zákon. Rovnako sa zaručuje tajomstvo správ podávaných telefónom, telegrafom alebo iným podobným zariadením.

Podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydli a korešpondencie.

Podľa čl. 8 ods. 2 dohovoru štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať okrem prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojov a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.

11. Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Ústavný súd uvádza, že v kontexte ustanovenia § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde porušenie základného práva na súkromie a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života v okolnostiach danej veci, teda namietaným odpočúvaním, možno považovať za „iný zásah“ na počítanie lehoty pre včasnosť podania ústavnej sťažnosti.

12. Z pohľadu ústavného súdu je potrebné predovšetkým konštatovať, že sťažovateľ 29. septembra 2008 vypovedal ako svedok v prípravnom konaní v trestnej veci proti obvineným J. M. a spol. Ako svedok bol náležite poučený o predmete výsluchu a samotný výsluch sa týkal predovšetkým obsahu odpočutých telefonických hovorov (v tom čase) obvineného J. M. a sťažovateľa. Zároveň boli sťažovateľovi prehrané zvukové záznamy

a predložené aj prepisy týchto odpočutých telefonických hovorov. Z uvedeného vyplýva, že sťažovateľ mal už pri výsluchu 29. septembra 2008 dostatočné informácie o tom, že boli odpočuté jeho napadnuté telefonické hovory vedené s obvineným J. M.

13. S prihliadnutím na uvedené skutočnosti vyplývajúce z ústavným súdom získanej zápisnice o výsluchu sťažovateľa, nie je možné akceptovať tvrdenie sťažovateľa, že rozhodujúce skutočnosti potrebné na to, aby požiadal o preskúmanie oprávnenosti zásahu do jeho súkromia, sa sťažovateľ dozvedel len týždeň pred podaním tejto ústavnej sťažnosti. Ústavný súd si zo súvisiaceho spisu overil, že sa tak stalo v skutočnosti najneskôr už 29. septembra 2008. Predmetnú sťažnosť podal sťažovateľ ústavnému súdu osobne až 14. decembra 2009, t. j. v čase, keď už uplynula lehota ustanovená pre tento typ konania pred ústavným súdom, preto sa ústavný súd už nemohol zaoberať opodstatnenosťou námietok uvedených v sťažnosti (mutatis mutandis I. ÚS 126/02). Z uvedených dôvodov bolo potrebné sťažnosť posúdiť ako návrh podaný oneskorene.

14. Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. marca 2012